

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky predkladá do medzirezortného pripomienkového konania návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „návrh zákona“).

Návrh zákona predstavuje realizáciu Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2025 a je legislatívnym výstupom z pracovnej skupiny zriadenej rezortom spravodlivosti. Táto skupina sa zaoberala bezproblémovým presunom kompetencií Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej ako „ústavný súd“) vo vzťahu k prietahom v konaniach na všeobecné súdy a správne súdy.

Ústava Slovenskej republiky v čl. 48 ods. 2 zaručuje právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, čím zakotvuje zásadu bezprietahovosti. Rovnako Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd v čl. 6 ods. 1 stanovuje právo na rozhodnutie veci v primeranej lehote. V súčasnosti o ochrane tohto práva rozhoduje záväzným spôsobom výlučne ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky, keďže neexistuje iný súd, ktorý by o tejto ochrane rozhodoval.

Zo štatistických údajov ústavného súdu dlhodobo vyplýva, že sťažnosti na porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov tvoria až 30 % podaní. Z hľadiska zložitosti problematiky ide o právne menej náročné prípady, no administratívne sú pomerne zaťažujúce. Prieskum takýchto sťažností spočíva v preskúmaní súdneho spisu a analýze časového sledu jednotlivých úkonov konajúceho súdu. Tento proces viaže kapacity ústavného súdu a neumožňuje mu sústrediť ich na riešenie závažnejších právnych problémov, ktoré sú v súlade s jeho úlohou podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky.

Cieľom tohto návrhu je presun kompetencií ústavného súdu v oblasti rozhodovania o prietahoch v konaniach na všeobecné súdy a správne súdy. Prietahy v súdnom konaní predstavujú jeden z najzávažnejších problémov slovenského súdnictva. Podľa súčasnej právnej úpravy konaniu pred ústavným súdom nepredchádza žiadne iné súdne konanie, čo znamená, že sťažovatelia sa priamo obracajú na ústavný súd. Predkladaný návrh zákona zavádza nové súdne konanie, ktoré bude musieť osoba žiadajúca odstránenie prietahov v konaní využiť predtým, ako sa obráti na ústavný súd s ústavnou sťažnosťou.

Predložený návrh zákona má negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy a na limit verejných výdavkov. Návrh zákona nezakladá vplyvy na podnikateľské prostredie, sociálne vplyvy, vplyv na životné prostredie, vplyv na informatizáciu spoločnosti, vplyv na služby verejnej správy pre občana, ani vplyv na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a nálezmi ústavného súdu a zákonmi, ako aj s medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná a súčasne je v súlade s právom Európskej únie.

Návrh zákona nie je predmetom vnútrokomunitárneho pripomienkového konania.

B. Osobitná časť

K čl. I

(zákon č. 757/2004 Z. z. o sudoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov)

K bodu 1 [§ 3 ods. 8]

Vzhľadom na zámer predkladateľa vytvoriť komplexnú právnu úpravu sťažností na prietahy v konaní, ako aj z legislatívno-technických dôvodov, sa pristúpilo k úprave znenia tohto ustanovenia. Cieľom tejto úpravy je zabezpečiť terminologickú jednotnosť a vyššiu zrozumiteľnosť právneho textu. V súlade so zámerom sa jednoznačným spôsobom odlišuje „sťažnosť na prietahy“, ktorou sa možno domáhať ochrany ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov na príslušnom súde, ktorý je určený týmto zákonom a to vrátane uplatnenia práva na primerané finančné zadost'učinenie, pričom v tomto prípade nejde o sťažnosť na postup súdu v zmysle doterajšej právnej úpravy, ale o nový inštitút s osobitnými procesnými pravidlami.

K bodu 2 [§ 53 ods. 1 písm. f)]

Navrhuje sa rozšíriť oprávnenia predsedu súdu v rámci výkonu dohľadu aj na prípady, v ktorých príslušný súd v rozhodnutí o sťažnosti na prietahy vyslovil, že postupom súdu došlo k prietahom v konaní. Cieľom úpravy je umožniť predsedovi súdu efektívne sledovať plynulosť súdneho konania a prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov v súvislosti s týmto novým inštitútom.

K bodom 3 a 4 [§ 62 ods. 1, § 64 ods. 1]

V nadväznosti na zámer vytvoriť komplexnú právnu úpravu konania o sťažnosti na prietahy sa navrhuje zúžiť predmet sťažnosti na postup súdu. V doterajšej právnej úprave mohol účastník konania alebo strana v konaní adresovať predsedovi príslušného súdu sťažnosť na postup súdu v prípadoch, ak podľa ich názoru došlo k porušeniu práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietahov alebo k porušeniu zásad dôstojnosti súdneho konania zo strany súdnych osôb (sudcovia, súdni úradníci, zamestnanci súdu). Po prijatí novej právnej úpravy bude možné podať sťažnosť na postup súdu len v prípade porušovania zásad dôstojnosti súdneho konania. Na ochranu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov bude slúžiť novo-koncipovaný inštitút sťažnosti na prietahy, o ktorej bude rozhodovať príslušný súd, pričom v rámci tohto konania bude možné priznať aj primerané finančné zadost'učinenie, čo doposiaľ bolo možné len v konaní o sťažnosti pred ústavným súdom. Rovnako tak právoplatné rozhodnutie súdu bude následne podkladom pre prípadné prijatie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov v zmysle platnej právnej úpravy, ako aj pre uplatňovanie práva zo zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci spôsobenú nesprávnym úradným postupom spočívajúcim v prietahoch v konaní.

K bodu 5 [§ 68a až § 68e]

Navrhuje sa vloženie nových ustanovení § 68a až § 68e, ktorými sa zavádza „nový“ inštitút „sťažnosti na prietahy“. Ide o komplexné zavedenie nového právneho inštitútu, ktorý má za cieľ systematizovať ochranu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

Doterajšie riešenie týchto prípadov prostredníctvom individuálnych podaní, resp. ústavných sťažností na ústavný súd predstavovalo neefektívny model, ktorý zbytočne zaťažoval ústavný súd, a zároveň neposkytovalo dostatočný vnútroštátny procesný prostriedok na zabezpečenie ochrany tohto základného práva. Nová právna úprava zároveň systematicky zúži pôsobnosť súčasnej sťažnosti na postup súdu, ktorá sa bude týkať výlučne zásad dôstojnosti súdneho konania, avšak už nie otázok prietahov v konaní. Tým sa dosiahne jasné rozlíšenie medzi dvoma typmi podaní, ako aj väčšia predvídateľnosť a právna istota pre účastníkov konania.

§ 68a

Navrhovaná právna úprava preto umožňuje účastníkovi konania alebo strane v konaní domáhať sa ochrany v prípadoch nečinnosti alebo neefektívnej činnosti súdu, a to prostredníctvom osobitného mechanizmu – sťažnosť na prietahy, o ktorej rozhodne príslušný súd v civilnom súdnom konaní, ktoré je sporovým konaním s osobitosťami upravenými v tomto zákone.

Aktívna vecná legitímácia na podanie sťažnosti na prietahy sa priznáva účastníkovi konania alebo strane v konaní, ktorá namieta porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Osobitne sa vymedzuje, že tieto prietahy môžu spočívať v nečinnosti súdu alebo v neefektívnej činnosti súdu v jednotlivých štádiách konania a pri jednotlivých úkonoch. Ide v zásade o najčastejšie spôsoby, akými sa prejavujú zbytočné prietahy v praxi. Pri posudzovaní prietahov však nemožno opomenúť aj doterajšiu rozhodovaciu činnosť vo vzťahu k prietahom v konaní a posudzovať „nekonanie“ súdu alebo oneskorené konanie (nie včasné a teda neefektívne), ktoré má za následok objektívne neodôvodnené predlžovanie konania a tým aj stav právnej neistoty dotknutých subjektov.

Sťažnosť na prietahy možno podať len v prebiehajúcom konaní, ktoré nebolo právoplatne skončené a to v súlade s primárnym účelom tohto inštitútu – nastoliť stav právnej istoty. Sťažnosť na prietahy sa podáva aktuálne konajúcemu súdu v konaní a v prípade konania o mimoriadnom opravnom prostriedku rovnako tak aktuálne konajúcemu súdu o mimoriadnom opravnom prostriedku, pričom sa má posudzovať stav len vo vzťahu ku konaniu o mimoriadnom opravnom prostriedku a k úkonom pred predložením veci príslušnému nadriadenému súdu, t. j. neposudzuje sa stav v „základnom konaní“, ktoré bolo právoplatne skončené a to v súlade s pravidlom, že sťažnosť možno podať len v prebiehajúcom konaní, ktoré nebolo právoplatne skončené, nakoľko právoplatným skončením veci dochádza k nastoleniu stavu právnej istoty.

Ustanovujú sa obligatórne náležitosti sťažnosti na prietahy. Sťažovateľ samozrejme musí uviesť, okrem ďalších obligatórnych náležitostí, aj v čom podľa neho spočívajú zbytočné prietahy a čoho sa domáha. V tomto prípade sa sťažovateľ môže domáhať primárne vyslovenia, že v dotknutom konaní postupom súdu došlo k prietahom, pričom sa môže domáhať prikázania vykonať úkon v určenej lehote alebo inak odstrániť prietahy. Sťažovateľ sa ďalej môže domáhať priznania primeraného finančného zadosťučinenia za zákonom ustanovených podmienok. Pokiaľ sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť aj jeho výšku a tiež dôvody, prečo sa tohto finančného zadosťučinenia domáha. Keďže ide o sporové konanie, účastníkmi konania o sťažnosti na prietahy sú sťažovateľ a súd, v ktorého konaní dochádza k prietahom, ktoré sťažovateľ namieta.

Explicitne sa zakazuje podanie sťažnosti na prietahy proti Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky a Najvyššiemu správnomu súdu Slovenskej republiky podľa ustanovení tohto zákona. V týchto prípadoch sa budú musieť fyzické osoby a právnické osoby domáhajúce sa ochrany svojho ústavou garantovaného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov obrátiť na ústavný súd ako doposiaľ.

§ 68b

Ustanovenie § 68b ods. 1 upravuje procesný postup súdu, ktorému sú namietané prietahy v konaní po doručení sťažnosti na prietahy. Ustanovenie priznáva súdu možnosť neprihliadať na podanú sťažnosť na prietahy a nepredložiť túto sťažnosť príslušnému súdu o sťažnosti rozhodnúť, a to v prípade, ak do desiatich dní odo dňa doručenia sťažnosti na prietahy namietané prietahy odstráni alebo dostatočne zabezpečí ich odstránenie. Základným účelom tejto právnej úpravy je umožniť konajúcemu súdu odstrániť stav, ktorý spôsobuje neodôvodnené predlžovanie konania tým, že vo veci začne včas a efektívne konať. O tomto postupe, teda o tom, že odstránil prekážky alebo zabezpečil ich odstránenie a v konaní sa ďalej koná musí súd, ktorému sú namietané prietahy v konaní, upovedomiť sťažovateľa v písomnej podobe. Ak však sťažovateľ trvá na podanej sťažnosti, je konajúci súd povinný ju bezodkladne predložiť príslušnému súdu, ktorý je povinný o nej rozhodnúť. Trvanie na sťažnosti musí sťažovateľ prehlásiť, a to v lehote troch dní odo dňa doručenia upovedomenia o odstránení vzniknutých prietahov alebo o dostatočnom zabezpečení opatrení na ich odstránenie.

Konať o sťažnosti na prietahy a vydať rozhodnutie v konaní o sťažnosti na prietahy sú príslušné súdy v závislosti od toho, v akom konaní sa tieto namietajú. Z hľadiska súdnej hierarchie rozhoduje o sťažnostiach na prietahy – krajský súd, ak ide o sťažnosť proti okresnému súdu, Najvyšší súd Slovenskej republiky, ak ide o sťažnosť proti krajskému súdu alebo Špecializovanému trestnému súdu, a Najvyšší správny súd Slovenskej republiky, ak ide o sťažnosť proti správnomu súdu.

Súčasne sa výslovne ustanovuje, že predloženie veci príslušnému súdu nezbavuje konajúci súd povinnosti pokračovať v konaní a zabezpečiť ochranu práv – čím sa predchádza zneužívaniu tohto právneho prostriedku ako dôvodu na ďalšiu nečinnosť. Účelom konania o sťažnosti na prietahy nie je spôsobovať ďalšie prietahy, ale práve naopak, odstrániť stav právnej neistoty a vo veci včas a efektívne konať a rozhodnúť. Práve z uvedeného dôvodu by konanie o sťažnosti nemalo byť prekážkou „pokračovania“ v konaní, v ktorom sa prietahy namietajú.

§ 68c

Upravuje sa samotný rozhodovací proces o sťažnosti na prietahy. Súd rozhoduje o sťažnosti na prietahy formou uznesenia. Sťažnosť súd odmietne, ak nebola podaná oprávnenou osobou alebo ak nespĺňa zákonné náležitosti, prípadne ide o opakovanú sťažnosť na prietahy, ktorá nie je prípustná podľa § 68d ods. 2.

Súd rozhoduje bez pojednávania vo veci samej, ak nedošlo k jej odmietnutiu, do 30 pracovných dní, resp. v prípade väzobných vecí do 15 pracovných dní odo dňa, v ktorom mu bola vec predložená alebo odo dňa riadneho doplnenia sťažnosti na prietahy.

Ak súd dospeje k záveru, že v namietanom konaní nedochádza k priet'ahom, s'ťažnosť na priet'ahy zamietne. Ak však súd dospeje k záveru, že s'ťažnosť na priet'ahy je dôvodná, vysloví, že postupom súdu došlo k priet'ahom v konaní a prikáže súdu vykonať úkon v lehote, ktorú aj určí, alebo prikáže súdu inak odstrániť priet'ahy. Osobitne sa upravuje, že tento príkaz „konať“ súd nevydáva, ak došlo k právoplatnému skončeniu veci alebo v prípade, ak by vydanie takéhoto príkazu bolo bezúčelné (bezpredmetné). Okrem uvedeného súd rozhodne aj o primeranom finančnom zadost'učinení, ak sa ho s'ťažovateľ domáha, pričom zákon upravuje základné medze, na ktoré má súd prihliadať pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia. Prokurátorovi nemožno priznať primerané finančné zadost'učinenie vzhľadom na skutočnosť, že je zástupcom štátnej moci v trestnom konaní.

Uznesenie súdu, ktorým súd rozhodol o s'ťažnosti na priet'ahy sa doručuje účastníkom konania, t. j. s'ťažovateľovi a súdu, proti ktorému bola s'ťažnosť na priet'ahy podaná. Voči uzneseniu súdu o s'ťažnosti na priet'ahy nemožno podať opravné prostriedky. V súvislosti s uvedeným sa však umožňuje opakované podanie s'ťažnosti na priet'ahy, avšak až po uplynutí ustanoveného času.

§ 68d

Vzhľadom na komplexnosť navrhovanej právnej úpravy a vypustenie niektorých ustanovení z § 55 Trestného poriadku bolo potrebné upraviť aj s'ťažnosti na priet'ahy v súvislosti s väzobnými vecami.

V záujme efektívnosti a právnej istoty sa tiež obmedzuje opakované podávanie s'ťažností na priet'ahy na rovnaký skutkový základ v primeranej časovej lehote. Odsek 2 obmedzuje opätovné podávanie s'ťažnosti na priet'ahy, a to najskôr po 100 dňoch (alebo 55 dňoch vo väzobnej veci), čím sa predchádza zahlteniu súdov neefektívnym reťazením s'ťažností na priet'ahy. Opakované predčasné podanie s'ťažnosti na priet'ahy povedie k jej odmietnutiu.

§ 68e

Vzhľadom na charakter konania o s'ťažnosti na priet'ahy sa javí ako najvhodnejšie použitie ustanovení Civilného sporového poriadku a preto sa tento má použiť ako subsidiárny právny predpis pre tento typ konania, pokiaľ osobitné ustanovenia § 68a až § 68d neustanovujú inak.

K bodu 6 [§ 101g]

Predmetné ustanovenie upravuje prechodné ustanovenia. S'ťažnosti podľa § 62 v znení účinnom do 28. februára 2026 ako aj žiadosti o prešetrenie vybavenia s'ťažnosti na priet'ahy v konaní podľa § 67 v znení účinnom do 28. februára 2026, ktoré sa týkajú priet'ahov v konaní ako je to zrejmé z navrhovanej právnej úpravy, sa budú vybavovať podľa doterajšej právnej úpravy a nebude sa na ne vzťahovať nová právna úprava, pokiaľ nebudú vybavené.

Odsek 3 výslovne ustanovuje, že až do úplného vybavenia podanej s'ťažnosti na priet'ahy v konaní (§ 62) alebo žiadosti o prešetrenie vybavenia s'ťažnosti na priet'ahy v konaní (§ 67) podľa pôvodnej právnej úpravy nie je prípustné podať s'ťažnosť na priet'ahy podľa nového § 68a. Súd v takom prípade novú s'ťažnosť na priet'ahy odmietne.

K čl. II

(zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov)

K bodom 1 a 2 [§ 55]

Zmenou nadpisu § 55 Trestného poriadku sa terminologicky zosúladí názov ustanovenia s jeho zúženým obsahom a zároveň sa vypúšťa odkaz na problematiku, ktorá už bude riešená výlučne v zákone o súdoch.

Navrhovaná úprava nadväzuje na zámer zákonodarcu vytvoriť samostatnú a komplexnú právnu úpravu v rámci osobitného zákona, ktorým je zákon o súdoch. V tejto súvislosti sa z Trestného poriadku vypúšťajú ustanovenia § 55 ods. 3 až 6, ktoré upravovali postup pri tzv. „sťažnosti pre nečinnosť“. Táto právna úprava sa stáva nadbytočnou a duplicitnou vzhľadom na novozavedený osobitný procesný inštitút „sťažnosti na prietahy“.

K bodu 3

Výslovne sa ustanovuje, že až do úplného vybavenia podanej sťažnosti pre nečinnosť podľa pôvodnej právnej úpravy (§ 55 ods. 3 Trestného poriadku), nie je prípustné podať sťažnosť na prietahy podľa nového § 68a zákona o súdoch. Súd v takom prípade novú sťažnosť odmietne.

K čl. III

(zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov)

Navrhovaná úprava zakotvuje oslobodenie od súdneho poplatku v prípade konania o sťažnosti na prietahy v konaní, kde je vecné oslobodenie od súdneho poplatku odôvodnené účelom konania.

K čl. IV

(zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov)

K bodu 1 [§ 9 ods. 4]

Navrhovaná zmena reaguje na koncepčnú zmenu právnej úpravy vybavovania sťažností na prietahy v konaní, ktoré po novom budú riešené v samostatnom súdnom konaní podľa zákona o súdoch. Výrazy „výsledok vybavenia sťažnosti na prietahy a žiadosti o prešetrenie vybavenia sťažnosti na prietahy“ predstavujú byť právne presné, keďže nové konanie vyúsťuje do právoplatného rozhodnutia súdu vydaného v rámci nového právneho inštitútu.

K bodu 2 [§ 27b]

Vzhľadom na nové pravidlá pri skúmaní a rozhodovaní prietáhov v konaní je potrebné zohľadniť dopad aj na prípadný vznik zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Podľa doterajšej právnej úpravy sa pri posudzovaní nesprávneho úradného postupu v zmysle § 9 ods. 4 vychádza z výsledkov vybavenia sťažnosti na prietahy a žiadosti na prešetrenie vybavenia sťažnosti na prietahy. Tieto inštitúty však nahrádza sťažnosť na prietahy, avšak vzhľadom na prechodné pravidlá dotýkajúce sa vybavovania sťažnosti na prietahy a žiadosti na prešetrenie vybavenia sťažnosti na prietahy, ktoré sa majú vybaviť po nadobudnutí účinnosti tohto zákona podľa predpisov účinných do 28. februára 2026, je potrebné tieto pravidlá zohľadniť aj pri posudzovaní nesprávneho úradného postupu. Práve z uvedeného dôvodu, ak bola sťažnosť na prietahy alebo žiadosť na prešetrenie vybavenia sťažnosti na prietahy vybavená po 28. februári 2026, je potrebné na ňu prihliadať aj pri posudzovaní nesprávneho úradného postupu, pretože bola vydaná v súlade so zákonom (§ 101g zákona o súdoch, § 567u Trestného poriadku).

K čl. V

(zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky)

Z dôvodu právnej istoty a ochrany práv osôb, ktoré podali ústavnú sťažnosť pred účinnosťou tejto právnej úpravy, sa navrhuje, aby si ústavný súd dokončil už začaté konania, t. j. tie, v ktorých bola sťažnosť na prietahy v konaní doručená pred účinnosťou zákona.

Zohľadňuje sa tým charakter procesnoprávnej normy, ktorá sa síce uplatňuje spravidla okamžite, avšak v záujme spravodlivého a predvídateľného usporiadania právnych vzťahov sa navrhuje výnimka, aby sa v prebiehajúcich veciach zachovala právomoc ústavného súdu dokončiť konanie. Zamedzí sa tým nežiaducej situácii, kedy by ústavný súd musel po účinnosti zákona zastavovať už prejednávané konania výlučne z dôvodu straty právomoci, čo by mohlo byť vnímané ako neželané oslabenie práva na súdnu ochranu a právnu istotu dotknutých osôb.

K čl. VI

Berúc do úvahy predpokladanú dĺžku legislatívneho procesu, ako aj dostatočnú legisvakantnú lehotu sa navrhuje, aby zákon nadobudol účinnosť 1. marca 2026.

(Návrh)

ZÁKON

z ... 2025,

ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. I

Zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 517/2008 Z. z., zákona č. 59/2009 Z. z., nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 290/2009 Z. z., zákona č. 291/2009 Z. z., zákona č. 318/2009 Z. z., zákona č. 33/2011 Z. z., zákona č. 192/2011 Z. z., zákona č. 467/2011 Z. z., zákona č. 335/2012 Z. z., zákona č. 195/2014 Z. z., nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 216/2014 Z. z., zákona č. 322/2014 Z. z., zákona č. 87/2015 Z. z., nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 374/2015 Z. z., zákona č. 125/2016 Z. z., zákona č. 301/2016 Z. z., zákona č. 2/2017 Z. z., zákona č. 152/2017 Z. z., zákona č. 18/2018 Z. z., zákona č. 275/2018 Z. z., zákona č. 282/2019 Z. z., zákona č. 62/2020 Z. z., zákona č. 423/2020 Z. z., zákona č. 408/2021 Z. z. a zákona č. 432/2021 Z. z., zákona č. 150/2022 Z. z., zákona č. 151/2022 Z. z., zákona č. 398/2022 Z. z., zákona č. 8/2023 Z. z. a zákona č. 239/2023 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

1. V § 3 ods. 8 sa slová „sťažnosťou podľa tohto alebo podľa osobitného zákona“ nahrádzajú slovami „sťažnosťou na prietahy v konaní podľa tohto zákona (ďalej len „sťažnosť na prietahy“)“.
2. V § 53 ods. 1 písm. f) sa na konci pripájajú tieto slová: „ako aj v prípadoch rozhodnutí súdu príslušného podľa § 68b ods. 2 o sťažnostiach na prietahy, ktorými súd vyslovil, že postupom súdu v konaní došlo k prietahom,“.
3. V § 62 ods. 1 sa vypúšťajú slová „porušovaniu práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietahov alebo“.
4. V § 64 ods. 1 sa vypúšťajú slová „spôsobené prietahy v konaní alebo“.
5. Za § 68 sa vkladajú § 68a až 68e, ktoré vrátane nadpisu znejú:

„Sťažnosť na prietahy

§ 68a

(1) Ak má účastník konania alebo strana v konaní za to, že dochádza k porušovaniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, môže podať sťažnosť na prietahy. Zbytočné prietahy môžu spočívať v nečinnosti alebo neefektívnej činnosti súdu najmä pri

príprave prejednávania veci, pri nariadení pojednávania, pri vyhotovovaní a doručovaní súdneho rozhodnutia, alebo vykonávaní iných procesných úkonov.

(2) Sťažnosť na prietahy sa podáva aktuálne konajúcemu súdu v právoplatne neskončenej veci. Ak sa koná o mimoriadnom opravnom prostriedku, sťažnosť na prietahy sa podáva aktuálne konajúcemu súdu len vo vzťahu k prebiehajúcemu konaniu o mimoriadnom opravnom prostriedku a k úkonom pred predložením veci príslušnému nadriadenému súdu.

(3) Zo sťažnosti na prietahy musí byť zrejmé, kto ju podáva (ďalej len „sťažovateľ“), ktorému súdu je určená, akej veci sa týka, v čom podľa sťažovateľa spočívajú zbytočné prietahy v konaní a čoho sa sťažovateľ domáha; sťažnosť na prietahy musí byť podpísaná sťažovateľom. Sťažovateľ sa môže domáhať aj primeraného finančného zadosťučinenia vzniknutého v dôsledku zbytočných prietahov v konaní; v takom prípade musí v sťažnosti uviesť aj výšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia a z akých dôvodov sa ho domáha.

(4) Účastníkmi konania o sťažnosti na prietahy sú sťažovateľ a súd, v ktorého konaní dochádza k prietahom.

(5) Sťažnosť na prietahy podľa tohto zákona proti najvyššiemu súdu alebo najvyššiemu správne súdu nie je prípustná.

§ 68b

(1) Súd, ktorému sú namietané prietahy v konaní, predloží sťažnosť na prietahy do desiatich pracovných dní odo dňa jej doručenia spolu so svojim vyjadrením a spisom v potrebnom rozsahu súdu, ktorý je príslušný o sťažnosti na prietahy rozhodnúť. K predloženiu veci nedôjde a na sťažnosť na prietahy sa neprihliada, ak súd v lehote uvedenej v predchádzajúcej vete odstráni namietané prietahy alebo dostatočne zabezpečí ich odstránenie, o čom písomne upovedomí sťažovateľa. Ak sťažovateľ do troch dní odo dňa doručenia upovedomenia podľa predchádzajúcej vety prehlási, že na sťažnosti na prietahy trvá, súd bezodkladne predloží podanú sťažnosť na prietahy súdu, ktorý je príslušný o sťažnosti rozhodnúť postupom podľa prvej vety.

(2) Na rozhodnutie o sťažnosti na prietahy je príslušný

- a) krajský súd, ktorý je príslušný na rozhodnutie o odvolaní vo veci, v ktorej sa sťažnosť na prietahy podáva, ak sťažnosť na prietahy smeruje proti okresnému súdu,
- b) najvyšší súd, ak sťažnosť na prietahy smeruje proti krajskému súdu alebo Špecializovanému trestnému súdu,
- c) najvyšší správny súd, ak sťažnosť na prietahy smeruje proti správne súdu.

(3) Predloženie sťažnosti na prietahy podľa odseku 1 nezavahuje konajúci súd povinnosti konať vo veci, ktorej sa sťažnosť na prietahy týka v rozsahu, v akom je to možné po vykonaní primeraných opatrení.

§ 68c

(1) Súd príslušný podľa § 68b ods. 2 rozhoduje o sťažnosti na prietahy uznesením. Súd sťažnosť na prietahy odmieta, ak ju podala osoba, ktorá na jej podanie nie je oprávnená, ak nie je odôvodnená podľa § 68a ods. 3, a to ani v lehote určenej súdom príslušným podľa §

68b ods. 2, alebo ak ju nie je prípustné opakovane podať podľa § 68d ods. 2. Ak súd sťažnosť na prietahy neodmietne, rozhodne o nej bez nariadenia pojednávania do 30 pracovných dní a ak ide o sťažnosť na prietahy obvineného vo väzobnej trestnej veci do 15 pracovných dní odo dňa, kedy mu bola vec predložená alebo odo dňa riadneho doplnenia odôvodnenia sťažnosti na prietahy podľa druhej vety.

(2) Ak súd dospeje k záveru, že k prietahom v konaní nedochádza, sťažnosť na prietahy zamietne.

(3) Ak je sťažnosť na prietahy dôvodná, súd uznesením

- a) vysloví, že postupom súdu v konaní došlo k prietahom,
- b) prikáže súdu vykonať úkon v určenej primeranej lehote alebo inak odstrániť prietahy; to neplatí, ak bolo konanie v čase rozhodnutia o sťažnosti na prietahy vo vzťahu k sťažovateľovi právoplatne skončené alebo ak by bolo vydanie príkazu podľa aktuálnych okolností konania bezúčelné,
- c) môže priznať primerané finančné zadosťučinenie za podmienok podľa odseku 5.

(4) Dôvodnosť sťažnosti na prietahy sa posudzuje podľa stavu v čase jej podania, možno však zohľadniť aj priebeh konania po podaní sťažnosti na prietahy.

(5) Ak súd v uznesení vysloví, že postupom v konaní došlo k prietahom, môže sťažovateľovi priznať primerané finančné zadosťučinenie, ak sa ho sťažovateľ domáha; primerané finančné zadosťučinenie sa priznáva za celú dobu právoplatne neukončeného konania alebo konania o mimoriadnom opravnom prostriedku vrátane konania o trovách strán konania a jeho úhrada sa ukladá súdu, proti ktorému bola sťažnosť na prietahy podaná. Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia súd prihliadne na konkrétne okolnosti prípadu, najmä na celkovú dĺžku konania, v ktorom podľa jeho tvrdenia došlo k zbytočným prietahom, zložitost konania, správanie sťažovateľa v konaní, na postup súdu počas konania a na význam predmetu konania pre sťažovateľa. Primerané finančné zadosťučinenie nemožno priznať sťažovateľovi, ktorým je prokurátor.

(6) Uznesenie, ktorým súd rozhodol o sťažnosti na prietahy, sa doručuje sťažovateľovi a súdu, proti ktorému bola sťažnosť na prietahy podaná. Proti uzneseniu súdu podľa prvej vety nie je prípustný opravný prostriedok.

§ 68d

(1) Sťažnosť na prietahy nie je prípustná pri rozhodovaní súdu alebo sudcu pre prípravné konanie o väzbe;^{21a}) sťažnosť na prietahy, ktorá nie je prípustná, súd odmietne podľa § 68c ods. 1.

(2) Ak bola sťažnosť na prietahy zamietnutá alebo ak jej bolo čiastočne vyhovené, možno ju opätovne podať až po uplynutí 100 dní a v prípade obžalovaného vo väzobnej trestnej veci po uplynutí 55 dní od doručenia uznesenia podľa § 68c ods. 2 alebo 3.

§ 68e

Ak § 68a až § 68d neustanovujú inak, vzťahujú sa na konanie o sťažnosti na prietahy ustanovenia Civilného sporového poriadku upravujúce konanie pred súdom prvej inštancie.“.

Poznámka pod čiarou k odkazu 21a znie:
„^{21a}) § 72 ods. 1 Trestného poriadku.“.

6. Za § 101f sa vkladá § 101g , ktorý vrátane nadpisu znie:

„§ 101g
Prechodné ustanovenia
k úpravám účinným od 1. marca 2026

(1) Sťažnosti podané podľa § 62 v znení účinnom do 28. februára 2026 sa vybavujú podľa predpisov účinných do 28. februára 2026.

(2) Žiadosti o prešetrovanie vybavenia sťažnosti podané podľa § 67 v znení účinnom do 28. februára 2026 sa vybavujú podľa predpisov účinných do 28. februára 2026.

(3) Pokiaľ sťažnosť nie je vybavená podľa odseku 1 alebo pokiaľ žiadosť o prešetrovanie vybavenia sťažnosti nie je vybavená podľa odseku 2, sťažnosť na prieťahy podľa § 68a nie je prípustná, a ak bola podaná, súd ju odmietne.“.

Čl. II

Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení zákona č. 650/2005 Z. z., zákona č. 692/2006 Z. z., zákona č. 342/2007 Z. z., zákona č. 643/2007 Z. z., zákona č. 61/2008 Z. z., zákona č. 491/2008 Z. z., zákona č. 498/2008 Z. z., zákona č. 5/2009 Z. z., zákona č. 59/2009 Z. z., zákona č. 70/2009 Z. z., zákona č. 97/2009 Z. z., nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 290/2009 Z. z., zákona č. 291/2009 Z. z., zákona č. 305/2009 Z. z., zákona č. 576/2009 Z. z., zákona č. 93/2010 Z. z., zákona č. 224/2010 Z. z., zákona č. 346/2010 Z. z., zákona č. 547/2010 Z. z., zákona č. 220/2011 Z. z., zákona č. 262/2011 Z. z., zákona č. 331/2011 Z. z., zákona č. 236/2012 Z. z., zákona č. 334/2012 Z. z., zákona č. 345/2012 Z. z., zákona č. 204/2013 Z. z., zákona č. 305/2013 Z. z., zákona č. 1/2014 Z. z., zákona č. 195/2014 Z. z., zákon č. 307/2014 Z. z., zákona č. 353/2014 Z. z., zákona č. 78/2015 Z. z., nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 139/2015 Z. z., zákona č. 174/2015 Z. z., zákona č. 397/2015 Z. z., zákona č. 398/2015 Z. z., zákona č. 401/2015 Z. z., zákona č. 440/2015 Z. z., zákona č. 444/2015 Z. z., zákona č. 91/2016 Z. z., zákona č. 125/2016 Z. z., zákona č. 316/2016 Z. z., zákona č. 152/2017 Z. z., zákona č. 236/2017 Z. z., zákona č. 274/2017 Z. z., zákona č. 161/2018 Z. z., zákona č. 314/2018 Z. z., zákona č. 321/2018 Z. z., zákona č. 3/2019 Z. z., zákona č. 6/2019 Z. z., zákona č. 35/2019 Z. z., zákona č. 54/2019 Z. z., zákona č. 214/2019 Z. z., zákona č. 231/2019 Z. z., zákona č. 312/2020 Z. z., zákona č. 423/2020 Z. z., zákona č. 308/2021 Z. z., zákona č. 432/2021 Z. z., zákona č. 150/2022 Z. z., zákona č. 340/2022 Z. z., zákona č. 398/2022 Z. z., zákona č. 49/2023 Z. z., zákona č. 111/2023 Z. z., zákona č. 192/2023 Z. z., zákona č. 40/2024 Z. z., uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 41/2024 Z. z., nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 215/2024 Z. z., zákona č. 248/2024 Z. z. a zákona č. 353/2024 sa mení a dopĺňa takto:

1. V nadpise § 55 sa vypúšťajú slová „a odstránenie prieťahov v súdnom konaní“.

2. V § 55 sa vypúšťajú odseky 3 až 6.

Doterajší odsek 7 sa označuje ako odsek 3.

3. Za § 567t sa vkladá § 567u, ktorý vrátane nadpisu znie:

„§ 567u
Prechodné ustanovenia
k úpravám účinným od 1. marca 2026

(1) Sťažnosti pre nečinnosť podľa § 55 ods. 3 v znení účinnom do 28. februára 2026 sa vybavujú podľa predpisov účinných do 28. februára 2026.

(2) Pokiaľ sťažnosť pre nečinnosť nie je vybavená podľa odseku 1, sťažnosť na prieťahy podľa osobitného predpisu o súdoch nie je prípustná, a ak bola podaná, príslušný súd ju odmietne.“.

Čl. III

Zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 89/1993 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 150/1993 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 85/1994 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 232/1995 Z. z., zákona č. 12/1998 Z. z., zákona č. 457/2000 Z. z., zákona č. 162/2001 Z. z., zákona č. 418/2002 Z. z., zákona č. 531/2003 Z. z., zákona č. 215/2004 Z. z., zákona č. 382/2004 Z. z., zákona č. 420/2004 Z. z., zákona č. 432/2004 Z. z., zákona č. 341/2005 Z. z., zákona č. 621/2005 Z. z., zákona č. 24/2007 Z. z., zákona č. 273/2007 Z. z., zákona č. 330/2007 Z. z., zákona č. 511/2007 Z. z., zákona č. 264/2008 Z. z., zákona č. 465/2008 Z. z., zákona č. 71/2009 Z. z., zákona č. 503/2009 Z. z., zákona č. 136/2010 Z. z., zákona č. 381/2011 Z. z., zákona č. 286/2012 Z. z., nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 297/2012 Z. z., zákona č. 64/2013 Z. z., zákona č. 125/2013 Z. z., zákona č. 347/2013 Z. z., zákona č. 357/2013 Z. z., zákona č. 204/2014 Z. z., zákona č. 87/2015 Z. z., zákona č. 253/2015 Z. z., zákona č. 267/2015 Z. z., zákona č. 273/2015 Z. z., zákona č. 390/2015 Z. z., zákona č. 402/2015 Z. z., zákona č. 438/2015 Z. z., zákona č. 91/2016 Z. z., zákona č. 125/2016 Z. z., zákona č. 307/2016 Z. z., zákona č. 342/2016 Z. z., zákona č. 2/2017 Z. z., zákona č. 54/2017 Z. z., zákona č. 141/2017 Z. z., zákona č. 152/2017 Z. z., zákona č. 238/2017 Z. z., zákona č. 52/2018 Z. z., zákona č. 345/2018 Z. z., zákona č. 211/2019 Z. z., zákona č. 216/2019 Z. z., zákona č. 384/2019 Z. z., zákona č. 390/2019 Z. z., zákona č. 68/2021 Z. z., zákona č. 395/2021 Z. z., zákona č. 403/2021 Z. z., zákona č. 111/2022 Z. z., zákona č. 325/2022 Z. z., zákona č. 192/2023 Z. z., zákona č. 201/2023 Z. z., zákona č. 261/2023 Z. z., zákona č. 530/2023 Z. z. a zákona č. 289/2024 Z. z. sa dopĺňa takto:

V § 4 sa odsek 1 dopĺňa písmenom l), ktoré znie:
„l) o sťažnosti na prieťahy v konaní.“.

Čl. IV

Zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení zákona č. 215/2007 Z. z., zákona č. 477/2008 Z. z., zákona č. 517/2008 Z. z., zákona č. 508/2010 Z. z., zákona č. 412/2012 Z. z. a zákona č. 239/2023 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

1. V § 9 ods. 4 sa slová „výsledkov vybavenia sťažnosti na prietahy, žiadosti o prešetrovanie vybavenia sťažnosti na prietahy“ nahrádzajú slovami „právoplatného rozhodnutia vydaného v konaní o sťažnosti na prietahy v konaní“.

2. Za § 27b sa vkladá § 27c, ktorý vrátane nadpisu znie:

„§ 27c
Prechodné ustanovenie
k úpravám účinným od 1. marca 2026

Pri posudzovaní nesprávneho úradného postupu podľa § 9 ods. 4 v znení od 1. marca 2026 sa vychádza z výsledkov vybavenia sťažnosti na prietahy alebo žiadosti o prešetrovanie vybavenia sťažnosti na prietahy, ak boli vybavené od 1. marca 2026 v súlade osobitnými predpismi.“.

Čl. V

Zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z., zákona č. 415/2020 Z. z., zákona č. 423/2020 Z. z., zákona č. 398/2022 Z. z. a zákona č. 161/2024 Z. z. sa dopĺňa takto:

Za § 250a sa vkladá § 250b, ktorý znie:

„§ 250b
Prechodné ustanovenie účinné od 1. marca 2026

Konanie o ústavnej sťažnosti začaté do 28. februára 2026 dokončí ústavný súd.“.

Čl. VI

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. marca 2026.